

NATO DUMPEDE FORSVARET OG ALLIGEVEL UDEBLEV DEN POLITISKE STORM.

Læs materialet nedenfor - som også er blevet sendt til Forsvarsudvalget.

Forsvaret er blevet udsultet i alt for mange år og samtidig er der et meget lovende forsvarsforlig på trapperne. Derfor har Folk & Sikkerhed valgt at tage bladet fra munden og være mere direkte i relation til vores syn på Forsvaret og dansk forsvarspolitik end vi har været før. Alle gode forandringer begynder med en åben og ærlig samtale. Nedenstående er ingen kritik af enkeltpersoner, men et udtryk for bekymringer af organisatoriske og kulturelle forhold der gennem mange år har haft mulighed for at vise sin effekt.

Hvornår begynder vi at tale om forsvaret af Kongeriget Danmark?

Der er intet så ubekvemt, som at blive konfronteret med virkeligheden, når man ikke har set sig tvunget til at forholde sig til den i mange år. Og på det forsvarsmæssige område er der intet, der er farligere end at blive fanget i en situation, hvor den militære struktur og det civile beredskab man råder over, er åbenlys utilstrækkelig.

Det er den situation Danmark, befinder sig i, og som nu også er blevet åbenlyst for den almene borger efter Putin-regimets angreb på Ukraine. Og mens dele af den danske befolkning hamstrer jodtabletter, så synes den politiske bevidsthed om situationens alvor at være så begrænset, at man hellere vil tale om, hvorledes et forøget forsvarsbudget kan understøtte udviklingen af en dansk forsvarsindustri, hvorledes dansk forsvar kan være lokomotiv for digitalisering, grønne agendaer, cyber og innovation. Der er sågar udarbejdet Regeringens strategi for dansk forsvarsindustri 2021 før der er blevet udarbejdet den sikkerheds- og forsvarspolitiske udredning, som i øvrigt skal danne grundlag for det næste forsvarsforlig.

Forsvaret er en militær organisation som mangler en strategi

Set udefra ser det ganske enkelt ud som om, at der allerede før krigen i Ukraine var en politisk erkendelse af, at Danmark var nødt til at forøge forsvarsbudgettet op til de 2% af BNP, som det er aftalt i NATO, men at de forøgede midler tilsyneladende skulle anvendes på alt andet end en styrkelse af de militære kapaciteter af dansk forsvar. Der er fortsat ingen tegn på, at der er politisk interesse for at debattere, hvilket forsvar Danmark skal råde over og forsvarets øverste militære ledelse forbliver tavse som graven. Dette skyldes

ikke personlige interesser, men er derimod et udtryk for en forsvarspolitisk kultur som i alt for mange år har trumfet en åben fagmilitær debat om Forsvarets strategi og udvikling.

Krigen i Ukraine kom som en ubehagelig overraskelse for de fleste. Den var ikke varslet af vores efterretningstjeneste og den punkterede endegyldigt myten om, at krig og væbnede konflikter er noget, der foregår fjernt fra vores del af verden.

Krigen har også gjort det klart, at Danmark ikke råder over et forsvar og et civilt beredskab, der er indrettet til at forsvare vores eget Kongerige. Vi står derimod med stumperne af det forsvar, der tilbage i 2003 blev udviklet for at være tilpasset den sikkerhedspolitiske situation, hvor Forsvarets Efterretningstjeneste forudsagde, at Danmark ikke kunne blive udsat for en militær aggression indenfor en periode af 10 år. Danmark rådede på det tidspunkt over en relativ statisk forsvarsstruktur designet til at forsvare Danmark og dansk nærområde med udgangspunkt i et relativt helstøbt mobiliseringsbaseret territorialforsvar, der generelt var underfinansieret og manglede både deployeringsevne og logistik og dermed ikke i samme grad var relevant for de nye sikkerhedspolitiske udfordringer Danmark stod overfor. Truslen eller truslerne var efter 9/11 blevet uforsælgelige, men til gengæld fordrede reaktionerne på dem, at militære styrker kunne indsættes umiddelbart og forudsætningsløst, der hvor truslen skulle bekæmpes, hvad enten det var indenfor eller udenfor Kongerigets grænser.

Dette betød, at forsvaret, efter forarbejde fra Bruun-udvalget om de nye forsvars- og sikkerhedspolitiske rammer og K-notatet, blev omdannet til et kapacitetsbaseret forsvar, hvor ambitionen var fortsat at kunne hævde Kongerigets suverænitæt, men hvor der ikke længere ville være et mobiliseringsbaseret forsvar til at imødegå en fjende, der på det tidspunkt ikke længere havde hverken vilje eller kapacitet til at udgøre en trussel. I stedet blev der fokuseret på at opstille udvalgte militære kapaciteter, der – forudsætningsløst kunne leveres, der hvor der var behov for dem. Svagheden ved tilgangen var, at det i sidste ende blev lagt i hænderne på politikerne, hvilke militære kapaciteter, der skulle prioriteres. Det betød blandt andet et farvel til ubådsvåbnet, jordbaseret luftforsvar og store dele af hærens artilleri. Omvendt blev forsvaret ved et efterfølgende forlig tilført midler, hvilket ikke flugtede med Finansministeriets plan om at realisere en fredsdividende, der allerede var høstet gennem årtiers underfinansiering af forsvaret.

Forsvaret havde en periode, hvor det var i stand til at levere relevante styrkebidrag til at understøtte den aktivistiske udenrigspolitik, men uagtet at indsatsen blev gennemført dygtigt, professionelt og med menneskelige tab, så blev indsatsen på ingen måde belønnet med øgede bevillinger til forsvaret.

Tværtimod, så blev forsvaret og dets ansatte i 2014 konfronteret med en arbitrær reduktion af forsvarsrammen på 15%, der fortsat er under udmøntning. På samme tidspunkt blev der gennemført en omstrukturering af forsvarrets øverste ledelse, der fjernede helhedsansvaret fra Forsvarschefen og etablerede en styrelsesstruktur, der i

realiteten gør det umuligt, at drage nogen til ansvar for noget som helst – der kan altid peges på en kollega eller nabostyrelse, der ikke har leveret. Hvor ansvarlighed tidligere var kernen i forsvarets DNA, så synes den nu eroderet af den massive bureaukratisering og fremmedgørelse fra det som forsvaret ultimativt skal levere – kampkraft!

Tillidsforholdet mellem top og bund i forsvaret blev yderligere problematiseret, da det under udmøntningen af den 15% rammereduktion fra forsvarets militære ledelse selv blev tilkendegivet, det kunne ske uden at det havde indflydelse på forsvarets operative kapaciteter og output. Men fokus var på forsvarets internationale engagement og der var ikke blik for, at man med det samme forsvar også skulle være i stand til at løse nationale opgaver. Det betød blandt andet udfasning af de mindre kampenheder i Søværnet, afvikling af søminevåbnet, reduktion i antallet af kampfly og en hær, der volumenmæssigt ikke har været i stand til andet end at levere til det internationale engagement.

Det er det forsvar, vi står med i dag. Gode og veluddannede enheder, men i et helt utilstrækkeligt omfang og uden den personelmæssige, materielmæssige og logistiske robusthed som situationen i Ukraine har tydeliggjort behovet for, ligesom forsvaret står uden en række åbenlyst nødvendige kapaciteter som eksempelvis ubåde, mindre kampskibe, en fuld indsatsklar tung brigade og jordbaseret luftforsvar for blot at nævne nogle af de mangler og udfordringer forsvaret står overfor.

NATO dumper danske styrkemål

NATO har dumpet dansk forsvars bidrag til Alliancens kollektive forsvar og det kommer de til at gøre igen i år, hvor Danmark endnu engang vil blive udstillet for ikke at leve op til de styrkemål, vi selv har accepteret. Vi er end ikke i stand til at levere den nødvendige beskyttelse (Host Nation Support), der er påkrævet for at modtage forstærkninger udefra.

Man skulle tro, at alt dette vil komme til at give anledning til en politisk storm. Det er ikke hver dag, at man kan konstatere, at Danmark råder over et forsvar, der ikke er i stand til at bidrage substantielt til dets fornemste opgave, at kunne forsvare Danmark. Men det politiske problem i Danmark er, at der har været bred politisk konsensus om de beslutninger, der har ført os frem til det forsvar, vi har i dag. Det var regeringen under den daværende statsminister Lars Løkke, der foreslog den uigennemtænkte og arbitrære besparelse på forsvarsrammen på 15% og det var den efterfølgende Thorning regering, der implementerede besparelsen – i øvrigt samtidigt med, at Rusland annekterede Krim.

Det politiske niveau har solet sig i de fornemme indsatser danske enheder har ydet i internationale missioner. Men samtidigt med at man høstede al den goodwill man kunne få, så var der ingen vilje til at kæmpe for et forsvarligt dansk forsvar og slet ingen vilje til at betale for det.

Behov for ny struktur af Forsvaret

Måske er man fra politisk side blevet besnæret af de tilkendegivelser man fik fra den øverste top i dansk forsvar, hvor det subtilt blev tilkendegivet, at Danmark har verdens bedste forsvar – for de penge politikerne har afsat hertil. Den sidste sætning er en ansvarsfraskrivelse, der ligeledes afdækker forsvarrets ledelsesmæssige krise. Dette er på ingen måde personligt ment til Forsvarets øverste ledelse, men det drejer sig udelukkende om selve organiseringen af Forsvaret i de syv styrelser. Denne organisering medfører nemlig i realiteten en mangel på en stærk militær rådgivning og ledelse i relation til opgaven med at forsvare Danmark indenfor rammerne af NATO. Netop fordi vi ikke har en forsvarschef med et reelt helhedsansvar for forsvarret, så er vi nu i den situation, at der i seneste mange år er blevet udvist en større imødekommenhed overfor at opfylde politiske ønsker end at forholde sig konkret til, hvilket forsvar, der er nødvendigt for at sikre Danmark bedst muligt.

Den offentlige debat om Forsvaret mangler

Der vil naturligvis altid være en forskel mellem de politiske realiteter og de fagmilitære ønsker, men der skal være et fagmilitært indspil, som forsvarrets og dets ansatte kan stå på mål for. Det mangler ganske enkelt i Danmark, men det trives fint i vores nabolande Sverige og Norge, hvor respektive forsvarschefer har givet offentligheden deres bud på, hvad der skal til for at kunne forsvare henholdsvis Sverige og Norge.

Men i Danmark vælger vi fortsat en tilgang, hvor der ikke er en reel offentlig debat om forsvarrets fremtidige indretning baseret på et fagmilitært indspil fra Forsvarets militære ledelse. Der synes i højere grad at være en vilje til, at lade den militære rådgivning følge de politiske ønsker og agendaer om forsvarret som lokomotiv for forsvarsindustrien, grøn omstilling, innovation og digitalisering. Derved understøtter man illusionen om, at forsvarret af Danmark er afhængig af en national forsvarsindustri, hvilket ligger milevidt fra sandheden. Forsvaret af Danmark afhænger af, at Danmark råder over kompetente, veluddannede og veludrustede militære enheder i alle tre dimensioner og i et tilstrækkeligt omfang.

Erkend manglerne og løs problemerne i Forsvaret

Med den politiske beslutning om, at Danmarks forsvarsbudget skal op på de 2% af BNP, der er gældende i NATO, så er det bestemt ikke en uoverkommelig opgave at opstille et både slag kraftigt og relevant forsvar, der kan levere den sikkerhed som borgerne i Danmark efterspørger – både indenfor og udenfor kongerigets grænser. Tidshorisonten for implementeringen af den nye forsvarsramme kan – ikke mindst i lyset af den aktuelle

situation – er i den grad kritisabel. Der er brug for en langt hurtigere implementering af budgetstigningen. Det er faktisk ikke os, der bestemmer tempoet her – det er Putin. Og han kommer ikke til at vente med aggressioner, indtil vi melder os klar.

Der er behov for, at forsvarrets ledelse får lidt ild i øjnene og begynder at forholde sig aggressivt til de åbenlyse mangler og behov, der er i forsvarrets aktuelle struktur.

Her er der nok at tage fat på. Man kunne eksempelvis begynde at prioritere opstillingen og udrustningen af de enheder vi allerede har besluttet os for.

Hvorfor går det ikke hurtigere med opstillingen af den tunge brigade vi har givet tilsagn om i NATO? Hvorfor har den ikke det luftforsvar, som den åbenlyst mangler? Hvorfor sejler vores fregatter fortsat rundt med tomme missilcontainere 10 år efter skibene er blevet leveret? Hvorfor bliver de enheder, vi har besluttet os for at prioritere, ikke opstillet? Og hvis vi ikke kan få tilstrækkeligt med frivilligt personel, hvorfor begynder vi ikke tale om en styrkelse og modernisering af værnepligten og reserven, så vi får kampklare enheder uddannet og opstillet med alt det materiel og logistik, der skal til for at kunne indsættes umiddelbart. Hvorfor etablerer vi ikke den nødvendige logistiske robusthed med krudt og kugler til at kunne gennemføre uddannelse og kamp.

Alle forslagene her tager afsæt i, at få den eksisterende militære struktur til at fungere!

Den digitale omstilling er fremtiden, men det starter med Forsvarets behov

Når den opgave er løst, kan vi alle smøge ærmerne op og gå i gang med at debatterede de yderligere militære behov der skal dækkes ind. Vi afskaffede en lang række relevante kapaciteter, da vi overgik til det kapacitetsbaserede forsvar. Ubåde, mindre kampskibe, minerydningskapacitet, flere enheder til hæren, flere kampfly, jordbaseret luftforsvar, strike missiler til fregatterne sammen med SM-luftforsvarsmissiler. Droneteknologi skal udnyttes maksimalt og vi skal også have fokus på rumbaserede sensorer, hvor vi i kraft af samarbejdet med USA vedrørende forsvaret af Grønland burde have en central placering. Integration af hjemmeværnet i det egentlige forsvar som en kompetent ”territorial army” og garant for Host Nation Support.

Og alle enheder i forsvaret skal naturligvis være udstyret med sikker kommunikation og evnen til at kunne udveksle informationer og situationsbilleder på kryds og tværs på kamppladsen i alle dimensioner. Og dansk forsvar skal naturligvis have blik for udnyttelsen af AI i takt med, at sådanne kapaciteter bliver tilgængelige udviklet af nationer, der har råd til at eksperimentere indenfor disse områder. Der er ikke et modsætningsforhold mellem en dansk forsvarsindustri og et forsvarligt dansk forsvar, men det begynder og slutter med forsvarrets behov og ikke omvendt.

Tilsvarende skal det civile beredskab naturligvis også styrkes. Behovet for det er allerede blevet godtgjort under Covid pandemien. Robustheden af det danske samfund skal generelt styrkes og det gælder også for de øvrige rigsdelen, Færøerne og Grønland.

Forsvaret sikrer en bred folkelig forankring i samfundet

Som det fremgår, er der nok at debattere og tage fat på. Og det kan sagtens debatteres på en måde, hvor man sikrer åbenhed og bred folkelig forankring. Det sidste er faktisk helt nødvendigt, for vi har ikke et forsvar for forsvarets skyld, men af hensyn til alle borgere i Kongeriget.

Vi kan i øvrigt også se frem til en virkelighed, hvor det er de danske borgere, der i stadig stigende grad kommer til at stille i uniform og tage del i opgaven med at forsvare vores fælles Kongerige. Det kan som sidegevinst styrke sammenhængskraften i vores samfund, hvor det eller synes at være en udfordring at finde det, der binder os sammen på kryds og tværs af sociale lag og geografi. Også af den grund er forsvaret værd at debattere.

Forsvaret er en hjørnesteen i dansk tryghed

Folk & Sikkerhed vil aktivt bidrage til debatten om et forsvarligt forsvar og civilt beredskab. Og vi vil gøre, hvad vi kan for at sikre, at debatten tager udgangspunkt i Forsvaret og vi vil gøre, hvad vi kan for at sætte forsvaret på den politiske dagsorden og herunder sørge for, at de øvrige politiske agendaer bliver afledte konsekvenser af forsvarets behov.

Som en småstat der er underlagt nye og voldsomme stormagtspolitiske rivaliseringer, er det bydende nødvendigt, at Danmark har så stærke kort på hånden. Et ansvarligt forsvar og beredskab er et af de vigtigste politiske redskaber i internationale sammenhænge og når det gælder om at skabe national tryghed for borgerne.

Vi beskytter ikke Danmarks befolkning med en strategi for forsvarsindustrien, men derimod ved et stærkt forsvar indrettet til formålet, hvor man igen ser på at oprette et forsvar med både bredde og dybde, herunder via en genopbygning af værnepligten og reserven. Begivenhederne i Ukraine har for alvor gjort det klart for den danske befolkning, at vi ikke har et forsvar for fremme beskæftigelse, grøn omstilling eller digitalisering, men for at sikre nationen i rammen af de fællesskaber, NATO og EU, vi er en del af.

Ovenfor har vi beskrevet historiske forhold som skal bidrage til forklaringen på, hvorfor det står så galt til i forsvaret og beredskabet. Hvis man ikke kender de beslutninger, der ligger til grund for den situation, vi har i dag, så er det også svært at løse dem.

Og når løsninger nu nævnes, så har vi i indlægget været inde på nogle af dem, men Folk & Sikkerhed kommer til senere i år at udgive en rapport med klare anbefalinger til det kommende forsvar og beredskab.

Slutteligt er det Folk & Sikkerheds klare opfattelse af, at befolkningen er dybt bekymret over Putins ageren. De køber ikke præmissen om, at Danmark er blevet et bagland og at fremtidige konflikter alene vil udspille sig i Baltikum og Polen. Der er brug for konkret handling nu, hvis befolkningens tillid til forsvaret og de politikere, der står bag det, skal opretholdes. Det starter og slutter med en debat om det forsvar og civile beredskab vi skal have, for at vi kan føle os trygge, nu hvor de mørke skyer trækker op over horisonten mod øst.